

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора Інституту рослинництва
ім. В. Я. Юр'єва НААН

Валерія КОЛОМАЦЬКА

2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи Білокобильської Анастасії Ігорівни на тему: «Формування насінневої продуктивності батьківських компонентів гібридів соняшнику залежно від дії стимуляторів росту і мікродобрив в умовах східної частини Лісостепу України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство

Витяг з протоколу № 3

розширеного засідання селекційної та агротехнологічної секцій вченої ради
Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН від 15 травня 2026 р.

ПРИСУТНІ: доктор с.-г. наук, професор, академік НААН Кириченко В.В.; доктор с.-г. наук, професор Козаченко М.Р.; доктор с.-г. наук, професор Попов С.І.; доктор с.-г. наук Єгоров Д.К.; доктор с.-г. наук Коломацька В.П.; доктор с.-г. наук Голік О.В.; доктор с.-г. наук Леонов О.Ю.; доктор с.-г. наук Авраменко С.В.; доктор с.-г. наук Васько Н.І.; доктор с.-г. наук Рябчун Н.І.; кандидат с.-г. наук Усова З.В.; кандидат с.-г. наук Солонечний П.М.; кандидат с.-г. наук Кузьмишина Н.В.; кандидат с.-г. наук Гутянський Р.А.; кандидат с.-г. наук Безугла О.М.; кандидат с.-г. наук Огурцов Ю.Є.; кандидат с.-г. наук Глухова Н.А.; кандидат с.-г. наук Чернобай С.В.; кандидат с.-г. наук Мельник В.С.

СЛУХАЛИ: доповідь здобувача Білокобильської Анастасії Ігорівни за матеріалами дисертаційної роботи «Формування насінневої продуктивності батьківських компонентів гібридів соняшнику залежно від дії стимуляторів росту і мікродобрив в умовах східної частини Лісостепу України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство.

Тема дисертаційної роботи затверджена на засіданні вченої ради Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН, протокол № 10 від 09 грудня 2021 р.

Науковий керівник – заступник директора з науково-виробничої та господарської діяльності, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник Огурцов Юрій Євгенович.

Здобувач ступеня доктора філософії Білокобильська А.І. у своїй доповіді висвітлила та науково обґрунтувала основні результати досліджень, грамотно сформулювала висновки та рекомендації виробництву.

Здобувачу були задані запитання, на які вона надала ґрунтовні відповіді та пояснення.

В обговоренні дисертаційної роботи взяли участь: доктор с.-г. наук, професор, академік НААН Кириченко В.В.; доктор с.-г. наук, професор Попов С.І.; доктор с.-г. наук, с.н.с. Рябчун Н.І.; доктор с.-г. наук, с.н.с. Авраменко С.В.; кандидат с.-г. наук, с.н.с. Безугла О.М.; кандидат с.-г. наук, с.н.с. Огурцов Ю.Є.; кандидат с.-г. наук, с.н.с. Гутянський Р.А.

УХВАЛИЛИ: рекомендувати до захисту дисертаційну роботу Білокобильської Анастасії Ігорівни на тему «Формування насінневої продуктивності батьківських компонентів гібридів соняшнику залежно від дії стимуляторів росту і мікродобрив в умовах східної частини Лісостепу України», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство і затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Обґрунтування вибору теми дисертації. Важливим напрямком підвищення насінневої продуктивності батьківських форм соняшнику є розробка нових технологічних елементів, зокрема, стимуляції ростових та репродуктивних процесів, а також підвищення стійкості рослин до негативних факторів впливу, що досягається через застосування регуляторів росту та мікродобрив на різних стадіях розвитку рослин але насамперед для передпосівної обробки насіння.

Регулятори росту рослин являють собою природні або штучно синтезовані речовини гормональної природи, які навіть у незначних концентраціях здатні істотно впливати на життєдіяльність рослинного організму. Їх застосування стимулює процеси росту й розвитку, сприяє збільшенню листової поверхні, підвищенню врожайності та покращенню якісних показників сільськогосподарської продукції. Крім того, ці препарати підсилюють стійкість рослин до несприятливих факторів довкілля та різноманітних стресових умов.

Застосування регуляторів росту у рослинництві є одним із найбільш доступних і високорентабельних агрозаходів для підвищення продуктивності основних сільськогосподарських культур та покращення їх якості.

Соняшник належить до культур, які характеризуються високою потребою в мікроелементах. Навіть за достатнього забезпечення рослин основними елементами живлення отримання високого та якісного врожаю неможливе без збалансованого надходження мікроелементів. На ранніх етапах органогенезу особливе значення для соняшнику мають залізо, цинк, магній і марганець. У подальшому зростає потреба рослин у борі, міді, молібдені та сірці, нестача яких негативно впливає на їх ріст і продуктивність. Мікроелементи відіграють

важливу роль у забезпеченні нормального перебігу фізіологічних і біохімічних процесів.

Серед мікроелементів, що найчастіше обмежують реалізацію потенціалу врожайності польових культур, виділяють бор, марганець, цинк, кобальт, мідь і молібден. Дослідженнями встановлено, що чорноземи України загалом містять достатню кількість цих елементів для вирощування більшості сільськогосподарських культур, зокрема й соняшнику. Проте значна їх частина перебуває у важкодоступних для рослин формах. Крім того, періоди максимальної доступності мікроелементів у ґрунті не завжди збігаються з фазами найвищої потреби рослин у них.

Раціональне застосування мікродобрив сприяє оптимізації процесів росту і розвитку рослин, а також підсилює ефективність використання макроелементів. Нерідко нестача мікроелементів має прихований характер і не може бути компенсована внесенням інших поживних речовин. Використання мікродобрив у невеликих дозах забезпечує не лише підвищення врожайності соняшнику, а й сприяє збільшенню вмісту олії в насінні, що позитивно впливає на якість отриманої продукції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження проведено в рамках науково-дослідної роботи лабораторії насінництва та насіннєзнавства Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН на 2021-2025 роки за завданням: 16.00.00.03.Ф «Встановлення закономірностей мінливості репродукційних процесів соняшнику під впливом регуляторів росту і мікродобрив та розроблення на їх основі способів підвищення насіннєвої продуктивності батьківських компонентів гібридів» (№ ДР 0121U100557) ПНД 16 Соняшник: основи управління продукційним процесом («Соняшник»).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у встановленні впливу різних за походженням і складом регуляторів росту рослин і мікродобрив на посівні якості і урожайність насіння батьківських компонентів соняшнику з урахуванням екологічності та забезпечення прямого ресурсозбереження виробництва для умов нестійкого та недостатнього зволоження Східної частини Лісостепу України.

Визначено ефективність реалізації генетичного потенціалу та формування посівних якостей насіння батьківських компонентів соняшнику залежно від способів застосування регуляторів росту рослин та мікродобрив.

Удосконалено елементи технології вирощування батьківських компонентів соняшнику шляхом оптимізації передпосівної обробки насіння.

Набули подальшого розвитку окремі заходи насінництва з вирощування батьківських компонентів соняшнику з підвищенням ефективності виробництва насіння високої якості.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки і практичні рекомендації

обґрунтовані та достовірні, оскільки їх розроблено на основі експериментальних даних, виробничої перевірки та впровадження у виробництво. Дослідження проведено на високому методичному рівні із використанням сучасних загальноприйнятих методик при об'єктивному аналізі первинної документації, узагальненні одержаних даних і статистичному аналізі їх достовірності.

Практичне значення одержаних результатів і ступінь їх використання. Отримані результати досліджень мають вагоме практичне значення для вдосконалення сучасних технологій вирощування батьківських компонентів соняшнику в умовах нестабільного водозабезпечення, які є характерними для східної частини Лісостепу України. Їхня практична цінність полягає у можливості безпосереднього впровадження у виробничу діяльність сільськогосподарських підприємств різних форм господарювання.

Розробка нових прийомів передпосівної обробки насіння батьківських компонентів соняшнику дозволила оптимізувати застосування регуляторів росту рослин і мікродобрив. Все це сприяло суттєвому підвищенню продуктивності батьківських компонентів соняшнику в умовах східної частини Лісостепу України. Результати досліджень впроваджені в ТОВ НВФ «Хелп Агро» (Харківська область) та ТОВ «Агроексперт» (Харківська область) на загальній площі 22 га, що забезпечило збільшення урожайності насіння соняшнику на 0,05–0,22 т/га та додаткового прибутку на 3,189-5,876 тис. грн/га.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом безпосереднього наукового дослідження автора, який разом з науковим керівником розробили програму досліджень і виконала повний об'єм супутніх досліджень, які дали можливість одержати наведений в роботі експериментальний матеріал і використати його для формування висновків та рекомендацій виробництву. Автором проведено збір і аналіз метеорологічних даних, аналіз наукової літератури за темою досліджень, особисто виконано обробку експериментального матеріалу, узагальнено одержані результати, сформульовано висновки і рекомендації виробництву. Частка участі дисертанта у спільних публікаціях наукових статей та тез конференцій становить 70-100 %.

Повнота викладених матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях. За результатами дослідження опубліковано шість наукових праць, у тому числі три статті у наукових фахових виданнях України та три тези у матеріалах наукових конференцій.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Білокобильська А.І., Огурцов Ю.Є. Вплив передпосівної обробки насіння регуляторами росту та мікродобривами на посівні якості і виживаність ліній соняшника. Селекція і насінництво, 2026. 129. С. 93-107. DOI: <https://doi.org/10.30835/2413-7510.2026.129.07>
2. Білокобильська А.І. Формування фотосинтетичної поверхні ліній соняшника залежно від генеотипу та передпосівної обробки насіння

стимуляторами росту і мікродобривами. ЖУРНАЛ «Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво і зберігання», 2026, вип. 1. С. 135-149. DOI: <https://doi.org/10.31359/2413.7642.2026.1.135>

3. Білокобильська А.І., Огурцов Ю.Є. Вплив передпосівної обробки насіння стимуляторами росту і мікродобривами на урожайність ліній соняшника. Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки, 2026. Вип. 149. Ч. 1. С. 31-40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2026.149.1.4>

Тези доповідей на міжнародних і вітчизняних конференціях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Білокобильська А.І., Огурцов Ю.Є., Буряк Ю.І., Коломацька В.П., Чернобаб О.В., Махнова Л.М. Застосування регуляторів росту рослин і мікродобрив в насінництві батьківських компонентів соняшнику. «Актуальні проблеми рослинництва в умовах зміни клімату»: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. – Харків, 2022, С. 10-14.

5. Білокобильська А.І., Огурцов Ю.Є. Посівні якості насіння і виживаність рослин ліній соняшника залежно від передпосівної обробки насіння регуляторами росту рослин та мікродобривами. Матеріали науково-практичної конференції (м. Полтава, 24-25 квітня 2026 р.). Одеса. Видавництво Молодий вчений, 2026. С. 119-123.

6. Білокобильська А.І., Огурцов Ю.Є. Урожайність ліній соняшника залежно від передпосівної обробки насіння регуляторами росту рослин і мікродобривами. Матеріали науково-практичної конференції. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації. Вип. 128. м. Переяслав. С. 190-194.

Опубліковані наукові праці повністю передають зміст дисертації.

Відсутність академічного плагіату. Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Білокобильської Анастасії Ігорівни є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень, фабрикації та фальсифікації результатів досліджень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Всі частини тексту дисертації, під час написання яких використовувалися технології штучного інтелекту, перевірені та відредаговані особисто здобувачем.

Особистість здобувача. Білокобильська Анастасія Ігорівна за період навчання в аспірантурі в 2021-2026 рр. в Інституті рослинництва ім. В.Я. Юр'єва успішно виконала освітньо-наукову програму, оволоділа методологією і методикою теоретичних досліджень і практичних робіт з проведення наукових досліджень за спеціальністю 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство. Здобувач провела власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення і вирішують актуальне наукове завдання в галузі аграрної науки та продовольства.

Таким чином, здобувач Білокобильська Анастасія Ігорівна набула теоретичні знання, уміння, навички та компетентності, достатні для розв'язання конкретного наукового завдання, і є висококваліфікованим науковцем, здатним до самостійної наукової роботи в галузі дослідницької діяльності.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладання. Дисертацію написано українською мовою, науковим стилем, характеризується логічністю та послідовністю викладення матеріалу за темою дослідження, чітким формулюванням наукових положень, висновків і практичних рекомендацій. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повністю, мети дослідження досягнуто. Основні положення дисертації, задекларовані здобувачем, містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача відображені всі положення дисертації.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

На підставі розгляду дисертаційної роботи, наукових публікацій, у яких висвітлено основні результати досліджень, а також за результатами публічної презентації дослідження встановлено, що дисертаційна робота Білокобильської Анастасії Ігорівни на тему «Формування насінневої продуктивності батьківських компонентів гібридів соняшнику залежно від дії стимуляторів росту і мікродобрив в умовах східної частини Лісостепу України» за актуальністю теми, науково-методичним рівнем проведення досліджень, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням є завершеною, самостійно нею виконаною науковою працею, в якій одержано нові науково обґрунтовані та достовірні результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання.

Вважати, що дисертаційна робота А.І. Білокобильської на тему «Формування насінневої продуктивності батьківських компонентів гібридів соняшнику залежно від дії стимуляторів росту і мікродобрив в умовах східної частини Лісостепу України», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за структурою, актуальністю, теоретичною значущістю і практичною цінністю, мовою та стилем викладення повною мірою відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (із змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами), постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

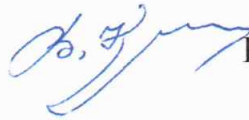
філософії» (із змінами) та відповідає напряму наукового дослідження зі спеціальності 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство.

Рекомендувати дисертаційну роботу Білокобильської Анастасії Ігорівни «Формування насінневої продуктивності батьківських компонентів гібридів соняшнику залежно від дії стимуляторів росту і мікродобрив в умовах східної частини Лісостепу України», подану на здобуття ступеня доктора філософії, за результатами її розгляду при проведенні публічної презентації та обговорення на розширеному засіданні селекційної та агротехнологічної секцій вченої ради Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН до публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на присудження ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство.

Рішення прийнято відкритим голосуванням одноголосно.

Голова розширеного засідання:

доктор сільськогосподарських наук,
професор, академік НААН

Віктор КИРИЧЕНКО

Секретар:

кандидат сільськогосподарських наук,
старший науковий співробітник

Наталія ГЛУХОВА